

SENTÈNCIA

En nom del Poble Andorrà.-

A la vila d'Andorra la Vella, el 29 de maig del 2018.

Reunida la Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del M.I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY, i els magistrats M.I. Sr. Vincent ANIERE i M.I. Sr. Carles CRUZ MORATONES, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- Per escrit registrat en data 28.01.16, la representació processal del Sr. J.P.M.P., formulà demanda en reclamació de quantitat, contra la societat A SA, mitjançant la qual sol·licitava que es dictés sentència condemnant a la part demandada a satisfer-li la suma de 554.008.- euros incrementada de l'interès legal des de la contesta a la demanda i amb imposició a l'adversa de les costes processals, inclosos els honoraris d'advocat, de procurador i de perit.

II.- En data 03.03.16, la representació processal de la A SA contestava la demanda plantejada de contrari oposant-se a les pretensions

de l'adversa sol·licitant la imposició de les costes processals a la part agent, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador.

III.- Obert el judici a proves en data 26.05.16, van ser practicats els diferents mitjans probatoris proposats pels litigants.

IV.- Les parts van formular escrit de conclusions en què van reproduir les seves pretensions inicials.

V.- L'Hble. Tribunal de Batlles va dictar Sentència en data 30.11.17, amb la següent part decisòria:

“Primer.- Estimar la demanda formulada per la representació processal del Sr. J.P.M.P. contra la societat A, SA i condemnar a aquesta darrera a pagar la suma de 554.008.-euros, majorada dels interessos legals meritats a comptar de la data prevista per a la contesta a la demanda el 3 de març del 2016.

Segon.- Fer imposició a la part defenent de les costes judicials ocasionades, en la forma prevista al VIII. CONSIDERANT de la present resolució judicial. (...).”

VI.- Contra l'esmentada resolució formula recurs d'apel·lació la representació processal de la societat A SA, i en virtut dels arguments que exposa en les seves conclusions per escrit de data 19.03.18, demana la revocació de la resolució apel·lada i que es dicti sentència estimant el seu recurs d'apel·lació amb imposició de les costes processals d'ambdues instàncies a l'adversa, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador.

Per escrit de contesta registrat el 17.04.18, la representació processal del Sr. J.P.M.P., va demanar que es desestimés el recurs d'apel·lació, amb imposició a la part apel·lant de les costes processals causades així com els honoraris d'advocat i de procurador.

VII.- Per Aute d'aquesta Sala, de data 24.05.18 es van denegar les pretensions probatòries adduïdes per la representació processal de la societat A SA obrant en el seu escrit de conclusions.

Ha actuat com a magistrat ponent el M.I. Sr. Carles CRUZ MORATONES.

FONAMENTS DE DRET

I.- En el present procediment, la part agent Sr. J.P.M.P. reclama front la part defenent A,SA (A) en demanda en la que sosté una petició de condemna per import de 554.008€ en concepte de cotitzacions a la CASS d'empleats de l'entitat del període comprès entre 2007-2014.

La sentència d'instància estima íntegrament la demanda amb imposició de les costes a la part defenent.

Contra tal decisió s'alça la part vençuda.

II.- Antecedents d'interès

- 1) El Sr. J.P.M.P. va ser conseller delegat i director general de A fins al dia 11.3.15 en que va ser suspès provisionalment de les seves funcions per l'INAF i en data 27.4.15 va ser substituït definitivament pel Consell d'Administració de l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries (AREB).
- 2) Quan ja havia estat cessat de l'entitat i es trobava privat de llibertat va requerir a la CASS en escrits de 30.5.15 i 28.7.15 per les cotitzacions no declarades de diversos treballadors de A per "primes variables d'assistència al Consell" que "incomprendiblement no varen ser cotitzades en el seu moment". A tal fi va lliurar dos xecs que en conjunt es corresponent a la suma ara reclamada 554.008.-€, suma que li va ser prestada pel seu amic Sr. A.F.R.

- 3) La CASS en rebre aquests xecs i les dues cartes explicatives del Sr. J.P.M.P. es va dirigir a A per conèixer la seva versió. L'entitat va respondre que i) no tenia en aquelles dates el Sr. J.P.M.P. cap mena de poder ni de capacitat per representar l'entitat bancària; ii) que examinats els comptes no hi havia cap constància del pagament de les dites quantitats a les quals es refereixen els fulls de cotització i que procedirien en qualsevol cas a un anàlisi més ampli dels comptes per si fos el cas de modificació aquesta afirmació.
- 4) Aquestes suposades remuneracions a diversos empleats (es desconeix si eren directius o executius) reflectides pel Sr. J.P.M.P., ja s'indica en la demanda que *"... per tal no crear malestar entre la resta del personal, l'entitat A els pagava a part, fora del canal normal de pagament de salaris i primes, i per tant des de fora del banc i amb desconeixement de l'Àrea de Gestió i Desenvolupament de persones (rrhh), el que unit al descuit, propiciés que no es declarassin a la CASS".....*(pàgina 1 de la demanda). *"I és que, repeteixo, tinguem ben present i no oblidem que la regularització d'aquelles declaracions era un aspecte totalment desconegut i ignot per l'Òrgan d'Administració de A i de també l'Àrea de Gestió i Desenvolupament de persones (rrhh) en el moment en que s'efectuà al maig i juliol de 2015"* (pàgina 5 de la demanda).
- 5) Per acords de 13.10.15 i de 23.3.16, la CASS va afectar l'import dels xecs a les cotitzacions dels empleats de A indicats pel Sr. J.P.M.P., sense que constin cap actuacions d'inspecció ni cap sanció, recàrrec o interès reclamat a A.

III.- Atesos aquests element fàctics hem d'entrar en l'anàlisi del fons de la pretensió exercitada pel Sr. J.P.M.P. En la seva demanda reclamava el

reintegrament de la suma abonada a la CASS en fonament a la gestió de negocis aliens concedida al gestor front el titular del negoci per obtenir el reintegrament de la despesa que li ha estat útil (*Actio negotiorum gestorum contraria*) i també fonamentava la seva pretensió de rescabament en base al principi *iura novit curia* (foli 5 de la demanda).

La sentència d'instància desestima la pretensió fonamentada en la gestió de negocis aliens per manca dels seus requisits però l'estima en base al principi de la interdicció de l'enriquiment injust. Considera el recurrent que ha existit una infracció del principi dispositiu i una incoherència de la sentència en resoldre per un fonament jurídic diferent al principal argumentat per la part agent.

Com dèiem en la nostra STJC 271/17 “... I reiterem ara que la identificació jurídica de l'acció exercitada ni el canvi de perspectiva jurídica no dona lloc a la incongruència, llevat que l' aforisme «iura novit curia» afecti l'objecte del procés, afecti al component jurídic de la acció o tingui caràcter sorprenent fins al punt de produir indefensió; certament, el principi de congruència imposa una racional adequació de la decisió a les pretensions de les parts i als fets que les fonamenten, però no en una literal concordança, i per aquesta raó, mantenint el degut acatament al component jurídic de l'acció i als fets aportats pels litigants, li està permès, al òrgan sentenciador, establir un judici crític de la manera que entengui més adient i en atenció a aquells dos principis o aforismes, aplicar normes distintes o fins i tot no invocades per les parts, sempre que es mantingui la coherència amb la causa petendi i la pètica de la demanda.”

I exactament és el que succeeix en aquest cas en que la pretensió de rescabament de la suma lliurada a la CASS per part del Sr. J.P.M.P. resulta ben definida en el sentit que pretén que aquesta suma ha beneficiat a A i per tant li ha de ser reintegrada, bé sigui per la gestió de negocis aliens (ja descartada i no discutida en aquesta alçada) bé sigui perquè el Tribunal a quo ha estimat que cal evitar sempre un enriquiment injust que el dret no pot tolerar.

Per tant, no hi ha hagut cap mena d'incongruència en la sentència entre la pretensió del Sr. J.P.M.P. i la fonamentació jurídica que el Tribunal ha aplicat.

IV.- La interdicció de l'enriquiment injust

Com dèiem en la nostra resolució TSJC 222/15, *"Aquesta classe d'enriquiment (que forma part de la nostra cultura jurídica i recollit en el nostre Dret històric per està previst en el Digest, i que ha estat reconegut com a font d'obligacions per la Jurisprudència que ha aplicat les regles clàssiques -"nemo debet lucrari ex alieno damno" (ningú ha d'obtenir lucre del dany aliè, D. 4,3,28), "Nam hoc natura aequum est, neminem cum alterius detrimento fieri locupletiores" (perquè es equitatiu naturalment que ningú es faci més ric amb perjudici d'altre, D. 12,6,14)- és aquella figura que és contrària a la equitat, que no té una justa causa objectiva. És a dir, aquell enriquiment que no té cap mena de justificació per comportar un augment de patrimoni a una part i la correlativa disminució o empobriment de l'altra part, sense que aquesta hagi de suportar-lo per no haver-hi cap causa legal que l'obligui a fer-ho.*

Cal que es produeixi un increment patrimonial d'una persona, que pot ésser un augment patrimonial o bé una manca de disminució del mateix i el correlatiu empobriment patrimonial d'una altra; que existeixi una relació o nexa causal entre l'empobriment i l'enriquiment i que no existeixi causa que motivi l'empobriment patrimonial produït. La institució de l'enriquiment injust que troba el seu origen en las "condictiones" del dret romà i, fonamentalment, en la conditio sine causa.(STSJC 22-4-04 número 2171)."

V.- Sobre aquesta base, hem de veure si realment s'ha produït un enriquiment injust. Sabem que es innegable que s'ha produït un empobriment per part del Sr. J.P.M.P. que s'ha després de la suma de 554.008€ en favor de la CASS i ho ha fet en benefici immediat de determinats empleats que durant els anys 2007 a 2014 han vist augmentats els seus punts de cotització per sengles decisions de la CASS. Però cal

preguntar-se si A ha resultat en algun moment beneficiada per aquell gest del Sr. J.P.M.P. que en un notable esforç de memòria va poder recordar en l'any 2015 les sumes pagades a determinats empleats de l'entitat.

Però no ha quedat demostrat que aquest gest hagi beneficiat a A. En primer lloc hem de recordar que la demanda ja explica que els pagaments per “assistència al Consell” es feien a esqueses de l'entitat i de la seva administració (el departament de recursos humans que era qui liquidava i declarava a la CASS totes les primes, emoluments, salaris, dels seus empleats, segons ha relatat el testimoni Sr. J. Segons ha explicat el Sr. J.P.M.P. es feia a través d'un sistema “paral·lel” que consistia en que una societat panamenya X (de la qual en tenia el 50%) facturava cada quadrimestre a l'entitat A unes factures genèriques per “assessorament” a vegades “comercial” i d'altres “tècnic financer” (folis 122 a 149). Un cop satisfetes les factures a la societat panamenya, els seus socis reiteraven cadascun la seva part i es pagava a uns empleats determinats. Tampoc hi ha coincidència amb la denominació que justificava aquests pagaments a empleats, doncs a vegades s'utilitza (en la rèplica) l' explicació que era una “remuneració a persones que, per exemple, aportin clients a A” (foli 70) o a vegades es diu que són “primes variables d'assistència (assessorament) al Consell”; en altre document (foli 77) es diu que són variables a directius de A o “primes variables a directius” (foli 100). És a dir, no arribem a saber exactament que es retribuïa i per tant no podem saber si era salari o “liberalitat” de l'entitat (la qual estaria exempta de cotització per no ser salari, d'acord amb l'article 76.1 del Codi de relacions laborals i l'article 18.2 del reglament de cotització i recaptació) o liberalitat exclusivament decidida pel Sr. J.P.M.P., al marge de l'entitat. No hem d'oblidar que el testimoni Sr. J. (foli 155) explica que tots els bonus es feien des de recursos humans, que era també qui els liquidava i declarava a la CASS i que tot era un procediment molt transparent, cosa que permet concloure que si aquelles remuneracions, d'haver existit, han estat atribuïdes a un procediment “paral·lel” al normal de l'entitat que n'era aliena.

Tampoc podem passar per alt que en l'apartat tercer de la contesta, l'entitat defenent reitera la seva versió negatòria dels pagaments quan diu "suposats salaris" (foli 55); "si fossin certs els pagaments (foli 56); "suposats pagaments (foli 57); "mai va pagar aquests salaris i per això no havia de cotitzar per ells" (foli 57). És a dir, en contra del que afirma la sentència, en cap moment reconeix A haver pagat res que no sigui el que reflecteix la seva comptabilitat i que no li consta que en la facturació de X hi hagués cap mena de salari o retribució d'empleats seus.

Aleshores, si A no admet cap pagament que no fos el dels canals "normals" de l'entitat; si no consta cap acord de A per pagar sumes a través d'un sistema "paral·lel" al normal i "ignot"; si no consta que fossin retribucions o primes que haguessin de ser cotitzades perquè es desconeix exactament perquè haurien de pagar-se, no es pot concloure que s'ha vist beneficiada pel "gest" del Sr. J.P.M.P. de voler regularitzar vuit anys més tard allò que només ell sabia que calia fer-ho (i que no es va fer per "descuit"), però això no determina que també havia de fer-ho obligatòriament l'entitat A. I tots aquests extrems calia que els hagués demostrat el Sr. J.P.M.P. per justificar l'enriquiment per a A gràcies a la seva intervenció desinteressada.

Qui indubtablement n'ha sortit beneficiat són les persones relacionades pel Sr. J.P.M.P. davant la CASS, la qual, per causes que la Sala desconeix, ha afectat aquelles sumes a les dites persones a efectes de cotització, però tampoc s'ha aclarit ni que ho fes perquè considerés que eren sumes cotitzables (i no meres liberalitats d'algú) ni encara menys que tingués obligació de declarar-les A la qual hauria suportat recàrrecs i interessos pel retard que no ens consta hagi estat eximida gràcies a l'actuació del Sr. J.P.M.P.

En conclusió, s'ha acreditat l'empobriment d'una part (Sr. J.P.M.P.) però no un enriquiment per part de A. Aleshores, pel principi d'interdicció de l'enriquiment injust no pot prosperar la demanda que ha de ser desestimada

amb imposició de les costes a la part agent.

VI.- En resultar estimat el recurs no procedeix fer pronunciament sobre les costes causades en aquesta alçada.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

ESTIMAR el recurs d'apel·lació interposat per la representació processal de A, SA contra la Sentència dictada per l'Hble. Tribunal de Batlles en data 30 de novembre de 2017, que revoquem i DESESTIMEM la demanda interposada pel Sr. J.P.M.P. i el condemnem a pagar les costes processals de la instància.

No fem pronunciament de les costes causades en aquesta alçada derivades d'aquest recurs.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a l'Hble. Presidenta de la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-